

הכנסת השמינית
מושב ראשון

פ ר ו ט ו ק ו ל ג' ||

מישיבת ועדת הפנים, מיום ג', ג' בניסן
תשל"ד, (26.3.74), בשעה 8.30

נכחו:

חברי הועדה:

- היו"ר
י. תמיר
א. הרליץ
י. בארי
א. רונן
י. שמיר
נ. אליעד
ת. טובי
צ. קורן
מ. הכהן
י. ארידור
א. גיבלבר
ב.צ. קשת
א. אברחצ'דא

מוזמנים:

ח. קוברסקי - מנכל משרד הפנים
ש. רותם - סמנכל " "
ז. מליון - מרכז השלטון המקומי
שאפט
ד"ר ארנן - משרד הבריאות
נ. ענתבי - משרד הבריאות
ה. הלמן - " "
י. אהרונסון - משרד העבודה, מפקח עבודה ראשי
א. מיכום - סגן מפקח עבודה ראשי
א. עצמון - לשכת היועץ המשפטי
ח. הירש - המשטרה - סנ"צ
נ. טל - " "
עו"ד וירשובסקי - עיריית תל-אביב
עו"ד לפיד - " "
ת. פנחסוביץ - משרד המשפטים

מוזכיר הועדה:

י. ברזני

רשם:

"חבר מתרגמים"

סדר היום:

א. סיכום הדיון בחקציכ הרשויות המקומיות
בשנת - 1974
ב. חוק רישוי עסקים (חקון מס' 2) תשלד - 1974

היו"ר י. תמיר:

אני מתכבד לפתוח את הישיבה. סדר היום הוא: א) סיכום הדיון בתקציב הרשויות המקומיות בשנת 1974; ב) חוק רישוי עסקים - תיקון מס. 2 - תשל"ד-1974. וראשית נשמע את תשובתו של מר קוברסקי להערות, לשאלות ולסוגיות שהתעוררו בישיבות הקודמות ע"י חברי הכנסת.

מר ח. קוברסקי:

אני רשמתי לי את כל השאלות שהוצגו ואשתדל להתייחס אליהן. הנושא של תקציבים מאוזנים או גרעוניים ברשות לשנת 1974 - אני מצטער שמר אילון איננו נוכח בדיון המסכם, אבל הוא ניסה לחלוק על גישתנו בדבר תביעת איזון התקציבים לשנה הבאה, וגם קראתי בעתונות אתמול, שזוהי עמדתה של הנהלת מרכז השלטון המקומי, שלדבריה לא ניתן גם בשנה הבאה להגיע לאיזון תקציבים. למרות מה ששמעתי וקראתי, אני רוצה לחזור על הודעתנו, שאנחנו קבענו לשנה הבאה כקו, שלא לאשר תקציבים גרעוניים לרשויות המקומיות. אם רוצים פעם אחת לעלות על דרך חדשה של חיים לפי חשבון, במסגרת של אחריות מקובלת, הרי השנה הבאה היא השנה הראשונה שאפשר להתחיל במפנה הזה. ואני חולק על הדעה של יו"ר מרכז השלטון המקומי, ומוצא בה גם סתירות מסויימות וחוסר עקביות.

כל המספרים שהוצגו בפני ועדה נכבדה זו ע"י יו"ר מרכז השלטון המקומי לפני חודש ימים היו מקובלים והם מקובלים עד היום על מרכז השלטון המקומי ועלינו. למעשה, כשמר אילון פתח בדיון הזה, הוא השתמש בנתונים שלנו והודיע שהם גם נתונים מקובלים על מרכז השלטון המקומי. אם הנחה זאת היא נכונה, אז גם המסקנות שלי הן נכונות עד תום. מוסכם היה על שני הצדדים שהפער בין תקבולים ובין הוצאות לשנה הבאה הוא 640 מליון ל"י. אנחנו מצאנו פתרון ל-320 מליון ל"י מתוך הגרעון הזה, ע"י הסכם עם האוצר על הגדלת המענק לכיסוי גרעונות חינוך, על מענק מיוחד נוסף לטובת רשויות מקומיות קטנות הנתונות במצוקה, על ערבותו של האוצר להכנסה המועברת כפי שהיא מופיעה בתקציב המדינה, שגם אם תהיה הכנסה יותר קטנה, האוצר אחראי לכסות אותה, כי באומדנים שלנו הראשוניים לקחנו הכנסה מועברת בהיקף של 611 מליון ל"י, בתקציב המדינה מופיע סכום של 700 מליון ל"י. אנחנו חששנו שמא 90 מליון ל"י אלה לא יכנסו, ולא לקחנו אותם באומדנים הראשוניים. קבלנו את אחריותו של שר האוצר שהוא אחראי ל-90 המליון האלה, בכל מקרה. אנחנו גם הסדרנו את המשך המלווה מן האמיסיות לאיזון התקציב, בהיקף של 160 מליון ל"י כאשתקד. ואם מצרפים את כל הסכומים יחד, הרי אנחנו מקבלים סכום של 320 מליון ל"י, מתוך 640 מליון ל"י שהיו חסרות לאיזון התקציב.

אנחנו טענו, וזה היה מוסכם עם השלטון המקומי, ש-300 מליון ל"י חייבות הרשויות המקומיות לגייס בעצמן, מתוך מקורות ההכנסות העצמיים שלהן, ע"י העלאת הארנונות, היטלים, אגרות, מחיר המים, וכל העבודות לטובת הבעלים והתאמתן למחיר הריאל במשוק. עשינו חשבון שגם אם ההכנסה הנוספת לא תהיה 50%, אלא במוצק 40% בשנה הראשונה, זה צריך לתת 300 מליון ל"י. אם אני מצרף 300 מליון ל"י של ההכנסות העצמאיות ל-320 מליון ל"י שהאוצר ואנחנו דאגנו בנוסף, אנחנו מגיעים ל-620 מליון ל"י. ואם אני מביין, להשוות שני מספרים, זאת אומרת שאנחנו מצאנו פתרון לבעיית הפער בין התקבולים ובין ההוצאות. כל הנתונים כפי שמופיעים בפרוטוקול שלכם מלפני חודש ימים מוסכמים על שני הצדדים. גלובאלית.

לכן, יש לנו כל הזכות המוסרית וגם הפורמאלית לדגול בקו ולהתמיד בו, שהשנה הבאה נקפיד, באופן ארצי, זה לא אומר שלא יהיה מקום אחד במדינה שהוא במצוקה. זה תמיד יקרה. מרכז השלטון המקומי איננו יכול לתת ערבות לכל אותן 200 רשויות מקומיות בארץ, גם כשאני מדבר בשם משרד הפנים אין זאת אומרת שאין איזו עיריה אחת שהיא מסכנה מאוד, ולא תוכל, ונצטרך למצוא לה פתרון מיוחד. כאן מדובר במסגרת ארצית כוללת.

לכן נעמוד על כך, ולא נרפה מזה, ונעמוד על זה שבדרך כלל חייבת כל רשות מקומית להגיש תקציב מאוזן. היא איננה רוצה להעלות מסים - זו זכותה, שתקצץ בשירותים. היא איננה יכולה לדבר על הוצאה בניתוק מההכנסה המובטחת. אם זה ימשך הלאה, אינני רואה אי פעם קץ למצב החמור הזה, שבו נתון כל הנושא של השלטון המקומי.

א. הרליץ:

אתה אומר ברצינות שהיא רשאית לקצץ בשירותים?

מר ח. קוברסקי:

אני אומר ברצינות, שאני מאמין בעצמאות השלטון המקומי, ואני

בדעה שראש רשות מקומית איננו פקיד, ומועצת עירייה איננה גוף של פקידים אלא של נבחרים ציבור, והם חייבים להיות אחראים כלפי אלה שבחרו בהם. והדרך היא אחת: לדבר עם הקהל שבחר בהם. כדי לקיים שירותים בהיקף כזה דרוש מאמץ של המקום כזה וכזה. או שאנחנו הולכים בדרך שניה. לדעתי, הם יכולים להעלות את המסים, ובמיוחד במקומות שבהם המסים עדיין נמצאים מתחת לדרג אלמנטרי, בודאי יש מקום למאמץ להעלות אותם. ואנחנו בדעה שהם יכולים בהחלט לקדם את ההכנסות העצמאיות שלהם, וגם הם אינם חולקים על העניין הזה.

אני עובר לנושא שני, נושא הפיתוח.

אני חושב שבאמת היתה כאן אי הבנה בין יו"ר הועדה ובין מר אילון. אני מתאר לי שמר אמיר תקף את הפיתוח המופרז והמוגזם של הקמת פיתוח ורעמסס ברשויות המקומיות. אבל שאין כל כוונה לומר, שהרשויות המקומיות אינן צריכות תקציבי פיתוח לטובת פיתוח שירותים למען הקלת איכות החיים במקומות. ונדמה לי, שגם מר אילון התכוון לזה כשהוא דבר בנושא הפיתוח, והואיל והוא איננו, אני מוצא לנכון להדגיש את זה. אני חושב להפך, אם יש בעיה שלא נפתרה, ואני חושב שאנחנו איננו יכולים לרחוץ בנקיון כלפי הרשויות המקומיות, זה שבתקציב הפיתוח של המדינה לא הובטחו, אם כי יש יותר משנה לשנה, לא הובטחו הסכומים כדי להגיע לפיתוח בתחום השירותים המקומיים שהרשויות חייבות בהן. וזאת בעיה, ועל זה נצטרך עוד להאבק גם בתוך שנת התקציב הבאה, אבל גם בעניין זה אנחנו מתכוונים לנסות להכניס יותר סדר, ע"י כך שאנחנו הפעם נתבע תוכניות פיתוח שנתיות, ולא דיון על כל עבודת פיתוח בנפרד בלבד, אלא תוכנית כוללת, ושביצוע עבודת פיתוח יוכל להיות רק אם יש לך כיסוי תקציבי שיכול להחשב כסביר.

מר ורטיגר דבר על הקטסטרופה

ברשויות מקומיות קטנות. מהי הקטסטרופה? - רבותי, היו 4 שנים. אני רוצה לשאול אתכם, בכמה רשויות מקומיות היו שביחות? בכמה רשויות מקומיות היו זעזועים בתחום יחסי העבודה? כמה רשויות מקומיות לא שלמו שכר לעובדים שלהם מידי חודש בחודשו? - הרי יש אינדיקטור מוסכם מה זה נקרא קטסטרופה. אני קובע שאין קטסטרופה, זה לא מדוייק.

נכון הוא, שישנן רשויות מקומיות

בלתי מבוססות, טעונות טיפוח, אבל מטפחים אותן. המדינה לא עמדה מנגד, והיא עזרה, ואני, אדרבא מזמין, שיבוא לכאן ראש רשות מקומית אחת ויטען שהוא יתמוטט. בכלל, את הנבואה הזאת נבאו מהיום הראשון שאני בעבודה הזאת, ואני כבר צפיתי שרשות אחת תתמוטט. לא מתמוטטות, מחזיקים אותן על פני המים. זה נכון שבתוך הערכת אופן הקיום, צורת הגיוס של המשאבים, ביחס למה שהמדינה משקיעה ולמה שהמקום משקיע, יש הרבה סימני שאלה וסימני קריאה, אבל לדבר על מצב קטסטרופלי ועל התמוטטות - זה איננו משקף את המצב.

כל רשות מקומית שהגיעה למשבר, היתה החלצות לקראתה. מצפה רמון - היא היתה על שולחן דיונים זה, והמשרד אימץ את הישוב הזה, מינה שם את סגן הממונה על מחוז הדרום כיו"ר המועצה למעשה. כל התושבים התאחדו פה אחד על כל סיעותיהם ובקשו לדחות את הבחירות ל-4 שנים, או לפחות לחלק מתקופה זו, וישנו שם תהליך של הבראה. היה ענין בית שאן, היתה פעולה ובית שאן של היום איננה בית שאן של לפני 4 שנים. היה ענין של אור עקיבא - שם נעשתה עבודה מצויינת והצילו את המקום. אבל יש מקומות חלשים, ישנם מקומות בלתי מבוססים, ישנם מקומות בעייתיים - מתמוטטים אין.

אני לא פעם בשיחות עם מר מליון הייתי אומר, אני כבר מצפה שהאיום הזה שרשויות מתמוטטות לפחות יתחיל להתקיים. זה היה עוזר לי באוצר בתביעות התקציביות. לצערי, נשארתי בבית. יש מצבים כספיים קשים, ישנן בעיות שלא נפתרו - אבל שום רשות מקומית לא נתמוטטה. והיתה תקינות השירותים במשך כל ארבע השנים. יש מקום לביקורת על רמה כזו או אחרת. מי שלא ראה, רבותי, בימי מלחמת יום הכיפורים את הרשויות המקומיות, אני חושב שהן היו אחת החוליות הבולטות שהחזיקו יפה מעמד, וגם קיימו אורח חיים, עד כמה שאפשר היה באותם הימים, של אחריות ושל מתן שירותים - אני מדבר בדרך כלל, אין זה אומר שלא היו מקומות שלא גילינו קשיים, ולכן לדבר בהכללה על קטטרופה בכל הרשויות המקומיות הקטנות - זה לא משקף את המצב.

המועצות האזוריות הן תמונה בתוך המערכת הישובית של המדינה. אני חושב שזה אחד הדברים שהמדינה יכולה להיות גאה בהם. וזה בודאי לא נושא. אנחנו מדברים על שני דברים נפרדים. אני מדבר על תחום הארגון המוניציפאלי, זה דבר אחד. ואתה יכול להכנס לישוב שקיימות בו בעיות ישוביות, שהמוסדות המיישבים גם הם לא פטורים מהם. אני מדבר כעת על סדרי ניהול וארגון, ואני חושב שהמועצה האזורית היא אחת החוליות הטובות שבתוך המערכת הארגונית הישובית, וגם אם יש בתוך המועצה האזורית ישובים נחשלים, ויש גם מועצות אזוריות חזקות יותר - יש למשל, בגליל העליון קרע בתוך אחת המועצות האזוריות בין הקיבוצים ובין המושבים, אני לא מתעלם מזה. מנינו ועדה שהיא בודקת עכשו את הענין; ישנה תביעה מצד אחד לחלק ולהפריד בין הקיבוצים ובין המושבים. אנחנו מתנגדים לזה כי אנחנו טוענים שאין מקום להפרדה כזאת. ואם יש טענות של הישובים - צריכה המועצה האזורית לשנות את דרכה.

בנוגע לרפורמה במסים, אני בהחלט חושב שיש מקום לבחון כל רעיון שעולה בתחום זה. ואני הייתי מציע, שכל אחד יהיה פתוח להעלות רעיון, אבל גם להתווכח על רעיון שלא הוא העלה אותו. לנו נדמה שהנסיון לבטל את המסוי העצמי של הרשויות המקומיות ולהצמד להכנסות המדינה בלבד זה בטוח רחוק מבשר דברים לא טובים לרשויות המקומיות. אני חושב שגם יסוד האחריות בסופו של דבר ייחלש בהדרגה, כאשר כך יהיו הדברים. עצם העובדה שרשות מקומית יודעת, שלצורך איזון תקציבה היא חייבת להטיל מסים על תושביה ולעמוד בקונטרונטציה אתם, לגבות אותם, לעמוד לביקורת, ואז יש לה גם שיקול דעת בתחום הזה, ואחרי הכל, שיקול הדעת לרשויות המקומיות הוא לא כל כך רחב, כי חלק גדול מהדברים מוכתבים היום כבר באופן ארצי. זה נכס שלא כל כך בקלות חייבים לוותר עליו.

אבל אני אומר מראש, משרד הפנים חייב לבדוק כל רעיון העולה לפניו. ואנחנו בהחלט נבדוק יחד עם מדכז השלטון המקומי, ועם האוצר, את הרעיונות שמעלה מרכז השלטון המקומי בענין הזה. אבל באותה מידה אנחנו רוצים גם שייבדקו באותה האזנה ונכונות ללמוד את הענין במשותף גם רעיונות אחרים. אבל בכל זאת, אני לא כל כך מאמין במהפכות גלובאליות. יש תמיד רחיעה בפני שינויים דראסטיים, ואני מאמין, גם במצבים של רפורמות חלקיות מצטברות. למשל, הדיון שהיה בינינו, בין משרד הסעד ומרכז השלטון המקומי והאוצר על

שינוי בתפיסת העברת המענק של משרד הסעד לרשויות המקומיות, שקיים בעבר 47 דרוגים למדינה של 200 רשויות מקומיות, שהעבודה האדמיניסטרטיבית, הבקרה והפיקוח על זה, המו"מ וההתמקחות - זה נראה היה לנו בלתי סביר כל העניין הזה. ואנחנו טענו שמשרד ייעודי חייב לדאוג לקליינט - למקרה הסעד, ולא לרשות המקומית. הוא חייב לקבוע נורמות תקניות על שרותים, וחייב לתת שווה לכל רשות מקומית, ואין זה משנה אם המקרה הוא בשכונת החקווה בתל-אביב או אם המקרה הוא בשלומי. כי בתוך ת"א יכולות להמצא 10 עיירות פיתוח קטנות, והעומס לא יכול להיות על תושבי ת"א. אני שמח ששנים לחם המשרד על כך, וכבר השנה הקונצפציה הזאת התקבלה על דעת כולם, והיא כבר מתבצעת, השנה בפעם הראשונה. עוד לא בהיקפה המלא, אבל זה שינוי מהפכני; לפי דעתי, זה פישט לפתע פתאום, בבת אחת את מערכת היחסים בין משרד הסעד לבין הרשויות המקומיות. לא כל משרד בכל תחום שלו צריך לרוץ ולבדוק מה מצבה הקופתי של הרשות. הוא צריך לדאוג לשרות שלו שיינתן. הוא צריך לדאוג לקבוע השתתפות בשרות. היתר צריך לבוא דרך האיזון הכללי הגרעוני של הרשות המקומית.

אותו הדבר עם משרד החינוך. ישנה ועדה שבודקת את כל נושא החינוך, כשהמגמה היא להעביר בהדרגה את עול החינוך מבחינת המימון מן הרשויות המקומיות על המדינה. כבר השנה ציטן מענק ומלווה מיוחד בהיקף של 100 מליון ל"מ למטרה זאת. ושר האוצר הודיע לנו בעת הדיונים על התקציב, שכאשר הועדה תסיים את עבודתה, ואפילו זה יהיה באמצע שנת התקציב (אני מקווה שבקיץ תסיים את זה) - הוא יהיה מוכן לכבד את המסקנות הללו עוד לגבי שנת 1974. זהו שינוי במרכיב תקציבי, שמהווה בארץ כ-35% מתקציבי הרשויות המקומיות, מתקציבי ההוצאה שלהן.

אם יימצאו עוד כמה פתרונות מסוג זה, לפי דעתי, זה צריך להביא נשימה של הקלה רצינית לרשויות המקומיות, יתר פישוט גם במגעים בין משרדי ממשלה לרשויות המקומיות, ופתרון כמה בעיות אקוטיות. וזה יהיה לפי נורמה ולפי קריטריונים. כבר בשנה שעברה חלקנו, כשהיה לנו סכום - לפי קריטריון אחד בכל המדינה.

לגבי הרשויות הערביות, נשאלו כמה שאלות והושמעו הערות ע"י חבר הכנסת טובי. אינני יודע, מר טובי, אם תקבל את דברי כאמירתם, אבל אני מוכן להוכיח שלכל מה שאני אומר יש כיסוי בעובדות, בדוקומנטציה ובמציאות החיים. אנחנו מקבלים את העקרון של שוויון מלא לכל אזרחי המדינה, לכל הישובים, אם זה ישובי מייעוטים ואם זה ישובים אחרים, אבל אנחנו אומרים שהשוויון איננו חד-סטרי, הוא מוכרח להיות דו-סטרי, הוא מוכרח להיות מלווה בחובות ובזכויות כאחת. כשאתה נותן למישהו זכויות ואינך מטיל עליו חובות, אתה גם כן מפלה אותו. אני חושב שהמשרד אין לו מה להתבייש, ואין לו על מה להצטדק בתחום המדיניות שלו כלפי ישובי המיעוטים; ואני אתן כמה דוגמאות.

היינו המשרד הראשון, שלפני 3 שנים באנו והשווינו את שכר העובדים בכל הרשויות המקומיות של המיעוטים לשכר העובדים המקובל בישובים היהודיים. מצאנו שהדבר הזה היה שונה, תיקנו אותו ביזמתנו. איש לא תבע את זה מאיתנו. המשרד עצמו יזם ותיקן את זה. אנחנו גם לגבי כל נושא מוכנים במפורש להגיע ליישום שיטה אחת לכל הארץ. השר קיים בקדנציה הקודמת שתיים-שלוש פגישות עם נציגויות של ישובי מיעוטים, בעיקר מאזור הצפון והמרכז. ונאמרו להם דברים ברורים: רבותי, אדרבא, אנחנו חושבים שאתם חוטאים לעצמכם, תכינו תכניות ותכנסו למעגל של אחריות יותר גדולה. אבל תכנסו, תעשו. בואו ונסכים על משהו. אני רוצה לומר, שכל פגישה כזאת נסתיימה תמיד בהבנה. התוצאות שלה לא שינו את המצב. ואני חושב שאסור להאשים את הממשלה בעניין זה, אלא צריך לבחון את הממשלה מבחן של כנות. מפני שאחרת הטענה תושמע תמיד, ולא יהיה לה כיסוי.

צ. קורן:

היחס השווה הוא שוויון פורמלי, הוא לא שוויון מהותי, מפני שהכפר הערבי בנוי כך שהיכולת הפנימית שלו להתארגן במסים וכו' - היא שונה מאשר בישוב היהודי, בגלל כל מיני סיבות, בגלל שהם לא מאורגנים לכך. לכן כשנותנים שוויון פורמלי, זה טוב מאוד - אבל זה לא טוב לענין.

מר ח. קוברסקי:

אנחנו מודעים לפרובלמטיקה של המסורת של הכפר הערבי, ולא מתעלמים ממנה. אבל אנחנו ישבנו עם ראשי מועצות, והודענו להם והצענו להם - אמרנו: רבותי, אתם יודעים מה - אין לנו כבר תקציב, אבל אנחנו מציעים - על כל מה שאתם תגייסו בפנים, אתם מיד מקבלים סכום מקביל מאתנו. המסים שלכם הם למטה מכל נורמה, שמקובלת בכלל במדינה. והצענו להם להגיש תכנית, באמצע שנת התקציב - כל ישוב מה הוא רוצה לעשות, אם נעמיד לרשותו אמצעים, ונשתתף בזה - אתם תעלו קצת את המאמץ שלכם וגם אנחנו. לצערי, לא יצא מזה דבר. ואני אשאל אתכם: מה אתם מציעים, שמשרד הפנים ינהל את היישוב במקומם? - הרי לא זאת הכוונה. היישוב צריך לנהל את עצמו, המשרד יכול לעזור לו. אין בכלל פתרון לזה, גם בישוב היהודי, כאשר כפר מסויים או ישוב מסויים אין לו מודעות. מה אנחנו עושים כאשר יישוב מסויים בתוך היישוב היהודי איננו יכול, והוא נכשל. אנחנו יכולים לעזור לו - אבל איננו יכולים לנהל אותו במקומו. אנחנו יכולים לפנות ועדה, ואנחנו גם עושים את זה, וזה באמת רע, ועד שאנחנו נוקטים בצעד כזה, אנחנו מתייסרים הרבה, כי לא לזאת הכוונה.

ואם נמנה ועדה בישובים הערביים, הרי החשדנות תהיה לעילא ולעילא, לא נוכל להסביר למה מנינו אותה. אנחנו יכולים רק להציע את עזרתנו, את הדרכתנו. אנחנו מנינו לפני שנה ועדה מיוחדת בראשותו של מר ג'ריסי. איש לא תבע זאת מאיתנו. אנחנו יזמנו את זה. היו בוועדה בעיקר אנשי היישוב הערבי, והגישו לנו מסקנות; ואנחנו לא מתכוונים לגנוז את המסקנות. בגלל ימי המלחמה וגיוסם של מרבית האנשים באגף לשלטון מקומי, לא נבדק עדיין הדו"ח על-ידינו. בדו"ח הזה נמצאו כמה דברים, שמבחינת עובדות יש צורך לבדוק אותם. הדו"ח של ועדת ג'ריסי בדבר מצבם של יישובי המיעוטים והדרכים לקידום - אני מבטיח שהדו"ח כולו, ככתבו וכלשונו, ללא כל השמטות, יופץ ברבים, וימסר להם קודם. קודם כל לחברי ועדת הפנים, ואח"כ גם יופץ לאחרים. אבל הוא יופץ לאחר שהמשרד יבדוק אותו וייתיחס אליו, ויצרף גם את הערותיו לדו"ח. אני מקווה שהסיכום יסתיים ובראשית הקיץ נוכל להפיץ את הדו"ח, גם לחברי הממשלה הנזכרים שם, וגם לחברי ועדת הפנים.

לגבי המענק, מר טובי. יש כלל במשרד הפנים, והוא חל על כל יישובי המדינה, שאת המענק משחררים לפי קצב גביית המסים, בזיקה לפרופורציות. לא ננהג אחרת, לא נהגנו אחרת, ואם באיזה שהוא מקום, ההיטל הקטן הזה, שהוא קטן בלאו הכי, גם הוא לא נגבה - זהו האמצעי שאנחנו משתמשים בו כדי לאלץ את היישוב למלא את חובתו, ולמצות את הגבייה שלו. אבל אין כל כוונה לשמור את המענק בשבילנו. ברגע שיעשו את זאת, אנחנו נשלים את שחרור המענק. כך נוהגים בישוב היהודי, וכך נוהגים גם בישוב הערבי.

אני מוכן להעביר לסעיף 'פקדונות' כל יתרה של מענק של השנה הזאת, כדי לתת לכל רשות ערבית מקומית לחקן את מצבה ולזכות בו מבלי שהוא יפגע במענק לשנה הבאה.

אני שלמתי לעיריית ירושלים אלפי לירות עבור הכביש והמדרכות שעשו ליד ביתי ובעד הביוב. מה ההבדל ביני לבין מי שגר בכפר?

צ. קורן:

ההבדל הוא שבכפר הכל עולה יותר
ביוקר.

מר ח. קוברסקי:

רמת החיים בכפר יותר זולה - רמת
ההוצאה יותר זולה, רמת הבניה
יותר זולה - אז יש פיצוי לעומת דברים אחרים. ומה הפתרון לגבי ישובים
כפריים יהודיים - הם לא משלמים מסים בגלל זה? השוויון הוא לטובת זה
שאינן ישוב יהודי שבו - הבה נתייחס לטבלה. היא מפורטת לפי צורות ישוב
בצורה רגיונלית - כמה משלם כפר, לעומת חקלאי; כמה משלמים במקומות,
וגם בכפרים שנתעשרו מטוב השדה, וכמה משלמים בישוב היהודי הסמוך לו.
ויש פער, פער רציני מאוד. ואני בעד זה שהמאמץ יהיה משותף.

אני עובר לנושא הבא, שהתייחס
אליו יו"ר הועדה - ענייני איכות הסביבה. אני חושב שבכמה דברים ישנה
התקדמות, והנושא הוא מן הקשים ביותר, גם מבחינה ארגונית של המערכת
הממשלתית, גם מבחינת ערנותו וחוסר ערנותו של הציבור, גם מבחינת
העובדה שבמשך שתי עשרות שנים לפחות ויותר, לא היתה ערנות במדינה
לנושא הזה דווקא. והוא נושא לדגש ערנות חדש בחיי המדינה. אבל בכל
זאת מותר לומר, שבכמה דברים, נדמה לי, אנחנו בדרך להתקדמות טובה.
קודם כל, נדמה לי שהתכנון הפיזי נרתם יותר מאשר בעבר, לנושא זה,
ואנחנו גם תקנו את החוק - האפשרות הזאת שנתנו לגופי ציבור להתנגד
לתכניות המוגשות, זה כבר נותן את אותותיו. וישנן כמה הצלחות, לדעתי,
שמעידות שככל שזה ילך, זה יתרום לטובה על מניעה.

העניין של פארק הכרמל, העניין של
תחנת הכוח מצפון לנחל חדרה, עניין המלון בנהריה, עניין הרחבת רחוב
פרויד בחיפה, עניין שעד היום לא אושרה התכנית כפי שהוגשה של המלון
במתחם הר מוריה, ונערכת בו בדיקה חדשה כדי להתאים את התכנית לתביעות
של הבטחת איכות הסביבה באותו אזור - זה מעיד שהערנות הציבורית, של
הכנסת, של הציבור - זה חודר לאט לאט. תמיד לוקח היישוב של גישות ושל
מחשבות ושל ערכים - לוקח תמיד איזו תקופה. אבל אני חושב שאנחנו בדרך
לתיקון מצבים.

גם הביצוע של פרויקט הביוב
הארצי יתבצע תוך כמה שנים, ועוד הרבה תכניות מסוג זה, לדעתי, ישפיעו.
איכות הסביבה איננה איזה מושג ערטילאי. הוא מורכב מהרבה מאוד מצוות
תעשה ומצוות לא תעשה, ואני חושב שאנחנו לאט לאט חודרים לעניין הזה.

דבר שני, אני חושב שהוגבר התאום
בתוך המערכת הממשלתית. הקמת צוות נציגי השרים לאיכות הסביבה, שכולל
מנכ"לים של 13 משרדי ממשלה, וההתכנסויות הללו, הקמתו של שירות
לשמירת איכות הסביבה - כל הדברים הללו הם בתחילת דרכם. אני חושב שהם
יתנו את אותותיהם הטובים לשנים הבאות.

אבל הייתי רוצה בכל זאת להציע
עוד דבר. נדמה לי, שלפעמים דבור על פתרונות מרחיקי לכת מרחיקים את
הפתרון שהוא בהישג יד. ונדמה לי, שבשלב מסויימים, לפני שנתיים
ולפני שלש, כשהנושא הזה עלה, אילו אנחנו כמשרד היינו מקבלים גיבוי
יותר גדול בעניינים אלה, ולא היו משקיעים כל כך הרבה מאמצים בחיפוש
פתרונות במסגרת שינויים במבנה הממשלה, כי אחרי הכל זה לא דבר שהוא
בהישג יד - אני חושב שהיינו אולי מתקדמים עוד יותר. אני שמח שלאחרונה
אנחנו זוכים באמת בעידוד מוסרי ומעשי, וזה מחזק אותנו גם בהרגשת
החובה כלפי הנושא, ואני מקווה שיחד עם המשרדים האחרים שקרובים לעניין
הזה, אנחנו נקדם אותו.

לגבי יעול וחסכון. היתה כאן

שאלה של מר בארי לגבי מספר עובדי הרשויות המקומיות. אני רוצה להתייחס לזה. נושא העובדים - הנתונים המלאים והמדוייקים אין לנו. אני רוצה לתת רק תשובות מדוייקות. אנחנו יודעים שהיום עובדים ברשויות המקומיות כ-60,000 עובדים. המספר הזה כולל מורים שמקבלים את שכרם מהעיריה, כולל רופאים ואחיות ועובדים סוציאליים, כולל עובדי מערכת החינוך שיש - כל מקבלי השכר באמצעות העיריה. בתוך זה ישנם אלפי משרות חלקיות. אנחנו מקווים - המחלקה למחקר של המשרד מכינה עכשו קובץ ממוכן של עובדי הרשויות המקומיות, וגם הצעת מבנה למערכת דיווח סטטיסטית קבועה. 60 אלף עובדים אינם 60 אלף משרות, כיון שבשרותי הזנה, בשרתי בתי ספר, בעובדות סוציאליות, במזכירות בתי ספר, מורים, מדריכי נוער - זה אלפים רבים של משרות חלקיות. נתונים אלה אין לפני, ולכן אינני רוצה להתייחס אליהם.

אין לי ספק שיש מקום למאמצי

יעול וחסכון ברשויות המקומיות, ובעיקר בגדולות שבהן, בותיקות שבהן. אבל מי שדורש בפשטנות מראש עיריה שהוא ייעל, דורש ממנו דבר פשוט - גם הוא רוצה ליעל. אינני מאמין שיש ראש עיריה אחד בישראל שאיננו רוצה ליעל. אני חושב שבמסטר העבודה ויחסי העבודה שקיימים היום, זה לא ניתן תמיד לבקש ממישהו, והוא לא תמיד יכול לעשות את הדבר הזה. אבל ישנו מאמץ מתמיד, ולעזרת הרשויות המקומיות בא גם עוד דבר - יחסית אפשר לומר, שהמנגנון לא גדל בשנים האחרונות ברשויות המקומיות, והן קלטו פונקציות חדשות והתרחבו, ולא מפני שהם התייעלו במודע - יש היום קושי להשיג עובדים, וזה עצמו גורם שמגביר את היעול הפנימי ברשויות מקומיות. אם כי ישנן תופעות חמורות מאוד, שהחברה הישראלית אסור לה לקבל אותן.

אם, למשל, בשירותי הנקיון, בהרבה

מקומות, יום העבודה של פועל איננו עולה על 3-4 שעות, וזה לא בנוי על קבלנות - זה דבר חמור. ויש לי הודאות מראשי רשויות מקומיות, שהפועלים שלהם אינם עובדים יותר. אני יודע שראש רשות אחת ניסה לפעול, והגיע למסקנה שהוא יכול להבטיח רק דבר אחד - עוד הדרדרות נוספת. כך שיש לפעמים השלמות עם המצב הזה. אני חושב שזאת שאלה של המדינה. אבל אני רוצה לומר, שאינני חושב שהמצב באיזו שהיא רשות מקומית הוא יותר גרוע, למשל, מאשר המצב בדואר. זה איננו רק ברשויות המקומיות. זוהי מכת מדינה. זהו חלק של אקלים, של מציאות, שלא ניתן להשתלט עליה רק בהחלטה. זאת שאלה לאומית ממדרגה ראשונה. ואני חושב שחובתנו להמשיך ללחוץ על הרשויות המקומיות, ואנחנו לוחצים עליהן, אבל לומר שהם יפתרו את הבעיה, אינני יכול להבטיח. אנחנו לוחצים על כך שאיננו נותנים להגדיל תקציבים. לוחצים על כך שבכל מקרה שמתגלה לנו תופעה, אנחנו מדברים עם ראש העיר, חובעים ממנו. אבל יש דברים שלא התגברו עליהם, ישנן חוליות מוגלתיות. אדרבא, הבו גם אתם עצה. אין עצה שתנתן, שאנחנו והרשויות המקומיות לא יאזינו לה.

יכול להיות שאם עכשו, אם יהיו

קצת בעיות בתחום תעסוקה, זה הדבר היחידי שיכול לבשר פתרון. אבל כל עוד שהדבר הזה איננו קיים, זהו המצב החמור.

כמה אנשים עובדים בנקיון
ברשויות המקומיות?

היו"ר י. תמיר:

12 אלף בערך, זה כולל בתי ספר.

מר ז. מליון:

אני רוצה לומר, רבותי, בבתי
הספר המצב טוב, לדעתי. הרבה

מר ח. קוברסקי:

יותר טוב. הוא לא דומה. כשאני דברתי על פועלי הנקיון, התכוותי

לפועלים המועסקים במחלקת התברואה. כי בבתי הספר יש פיקוח, העובד הוא חלק ממערכת, וזה בנוי על תקן.

אני למשל, לא חושב שירושלים מלוכלכת, אבל אני חושב שלא יתכן שפועל שמקבל שכר בעד יום עבודה, לא יקיים אותו.

בנוגע להדרכה, פיקוח על הוצאות וכד', שאל מר בארי. צורות הפיקוח שלנו הן במסלולים אחדים. קודם כל יש לנו היום אפשרות לבדוק את כל תקציבי הרשויות המקומיות ולאחר חריגות דרך המחשב. בנוסחת המענק שהעברנו לכם, היא אמנם עוד לא יושמה כדרך להקצאת האמצעים, כי זה יקח שנים אחדות כדי לעבור משיטה לשיטה. אבל אנחנו כבר משתמשים בה השנה. אנחנו הרצנו את תקציב 1973 במחשב לאור הנוסחה הזאת, ואחרנו את כל החריגות. החריגות הללו הועברו לממונים על המחוזות ולקציני המחוזות בכל הארץ, ובמו"מ על התקציב הם בעיקר ינהלו דיון על החריגות. וע"י כך, ענייננו הוא לאתר את החריגות, כי במקום שזה לפי הנורמות - הוא לא צריך להיות נושא לדאגה, כי יש גם גבול למה שאנחנו יכולים להתמסר.

הדבר השני הוא בעיקר בתחום ההדרכה. קיימת פעולת הדרכה מאוד יפה של המשרד. היא הופרעה אמנם מאז מלחמת יום הכיפורים, אבל בשנה שעברה התקיימו אלפי ימי הדרכה לנבחרים, לעובדים לסוגיהם השונים. עכשו, למשל, אנחנו מקיימים תהליך של הדרכה לנבחרים החדשים שנבחרו למועצת העיריה - ביום חמישי זה ישנו הכנס בתל-אביב. אנחנו נוקטים בכל האמצעים שמשרד יכול לנקוט בהם כדי להדריך. אנחנו מזמינים את הנבחרים החדשים. לאנשי הרשויות המקומיות אין מקום להשתלמות, יש מקום לכל רשות מקומית, בתוך עירו - זה הרבה יותר אפקטיבי, בתוך מסגרת מחוזית, בתוך מסגרת יותר קטנה,

באיזו מידה נתמלא התקן של
מבקרי העיריות?

היו"ר י. תמיר:

מר ח. קוברסקי:

התקן לא נתמלא עדיין. יש קושי בהשגת אנשים. העיריות פרסמו מכרזים. לא הצליחו בכל המקומות. אנחנו הצענו לרשויות מקומיות להתאחד ולנסות להשיג אנשים. במקרים מסויימים נציע להם גם להתקשר עם איזו שהיא פעולת ביקורת, אפילו בעבודת קבלנות וכד'. אנחנו עכשו גם בנושא של בדיקת תקציבי הרשויות המקומיות ע"י רואה חשבון מוסמך, אנחנו הנהגנו את זה כנסיון במספר רשויות מקומיות לפני שנה, ובעקבות ההסכם שלנו עם הבנק העולמי היינו חייבים אז להתחייב על ראית חשבונות מוסמכת בכל רשות מקומית, ולמעשה אנחנו מתכוונים בשלב ראשון בעיריות, ואחרי כן אולי נרחיב את זה הלאה, להבטיח שבכל שנה מאזן הרשות המקומית ייבדק ע"י רואה חשבון מוסמך, והוא יגיש לנו את הערותיו.

שיחוף מפעלים בכיסוי נזקים אקולוגיים - האם קיימת אפשרות לכך. כן, קיימת אפשרות כזאת, גם בחוק הביוב, ועוד יותר מזה בחוק המים. לנציב המים יש סמכות להטיל חובת תיקון, או לתקן בשם גורם המפגע, מבלי ללכת לבית המשפט. וזאת היא האפשרות המרחיקת לכת שקיימת בחקיקה של המדינה. אני חושב שצריכים לעשות שימוש יותר גדול באפשרויות שעומדות לרשות נציב המים, ובקשר למה שקרה עכשו באזור הירקון, בקשתי מנציב המים, שיפעיל את סמכותו זאת לגבי המפעלים המזהמים.

מר בארי שאל, האם יש לנו איזה

שהיא חשיבה על עיר אידיאלית - אני אתן לך חוברת שיצאה לפני כמה

שנים. נבנתה כאן עיר אידיאלית, אוטופית, שהמבנה האוכלוסייתי הרצוי שלה הוא כ-20,000 תושבים, עם כל מרכיבי הפיתוח שלה. ואנחנו היום, כשדנים על תביעות הפיתוח ברשות מקומית, אנחנו הולכים לפי שיטה קריטריונלית שבנויה, למעשה, על הניקוד שמופיע כאן. אם כי, לצערי, התקציבים דווקא בתחום הפיתוח העומדים לרשותנו הם עלובים למדי, ואנחנו, לצערי, לא פותרים את בעיות הפיתוח ברשויות המקומיות.

בנוגע לפיטורי עובדים, מר

פיינברג העלה כאן הערה נכונה, ואנחנו מתקנים את הדבר הזה.

אגב, כשדברתי על תקציבים

מאוזנים בראשית דברי, שכחתי לומר, ואני רוצה לדייק, כדי שלא יהיה מקום לאי הבנות. כל מה שאמרתי בנוי על המצב במשק בסוף דצמבר 1973. כך נבנה תקציב המדינה, כך בקשנו לבנות את תקציבי הרשויות המקומיות. ההתפתחויות החדשות שמתרחשות בחדשים אלה ושעוד תתרחשנה בודאי גם ביוני או ביולי עם תשלום תוספת יוקר חדשה, לא נלקחו בחשבון. לכן, אנחנו בהחלט נהיה מוכנים לדון באמצע שנת התקציב על פתרון הבעיות שנוצרות כתוצאה מההתפתחות החדשה, ויתכן שאז יהיה מקום לעזרה נוספת של המדינה, ומקום למאמץ עצמי נוסף של הרשויות המקומיות. כשאני מדבר על תקציבים מאוזנים, אני מתכוון - לפי הנתונים ולפי העובדות שהיו בסוף 1973, שהם המצע להכנת התקציב.

אני רוצה לסיים בשני דברים.

אחד, הייתי מציע לוועדה, ברשות היו"ר, שתקבל הסבר על נוסחת המענק החדשה, כפי שהיא עוצבה ע"י משרד הפנים. נעשתה בענין זה עבודה שנמשכה שנים אחדות, והייתי מציע להזמין את מנהל מחלקת המחקר של המשרד, מר ברזל, שיציג בפניכם את הנוסחה הזאת, כדי שועדת הפנים תדע באמת על מה אנחנו מדברים; מתוך החוברת בלבד, נדמה לי, יקשה על מי שאיננו מצוי בפרטי הפרטים של הענין להבין. אני ממליץ על כך מאוד.

הדבר השני, אנחנו מקיימים

ב-7-8 במאי את הכנס המוניציפאלי הששי. המצאנו לכם חומר בענין הזה. מאוד היינו חפצים שחברי ועדת הפנים ישתתפו.

לפני שאני מוסר את רשות הדבור

היו"ר י. תמיר:

למר רותם, להשלים כמה נקודות,

אני רוצה להצטרף לבקשת מר קוברסקי שחברי ועדת הפנים באיכות הסביבה יעשו מאמץ עליון ע"מ לקחת חלק בדיוני הכנס שייערך בירושלים.

מספר מלים בקשר לנקודה אחת,

מר ש. רותם:

הטענה על אי אילוף הרשויות

המקומיות בשטח ה. אני כבר בהזדמנויות אחרות אמרתי, ואני חוזר על כך בפני חברי הכנסת החדשים. יש מושג מסויים, אני קורא להם נכי הציבור. נכי הציבור אלה אנשים שהיו עסקני ציבור, חברי הגנה, אנשים שפולטים אותם מחיי הציבור בכל מיני בחירות. אנשים אלה לא מסוגלים להקלט במשק המסחרי או הכלכלי. זו חובת המשק הציבורי לקלוט אותם כעובדים לא יעילים. צריכים לדעת שאחוז מסויים באותו המשק הציבורי כולל עובדים לא יעילים. אנחנו לא יכולים להרשות לנו, מבחינה ציבורית, אני חושב, שאנשים אלה יהפכו למקרי סעד או לאנשים שמתבטלים ברחובות. ואח זה צריך לקחת בחשבון בכל דיון. אם ניקח את עירית ת"א, ואני עשיתי סקר בעירית ת"א לפני שנים מספר - ישנו כל המשק הציבורי, וזה משפיע לרעה גם על העובדים מסביבם, אבל אין לנו ברירה.

ד. קורן:

ההרגשה היא שברשויות המקומיות
לא התאימו את האנשים לתפקידים

אלא שח התפקידים לאנשים. ודוקא אלה שהיו פעם בהגנה ושנפלטו, אלה
שדברת עליהם - אלה אנשים שמסוגלים לעשות הרבה, שהם נאמנים מאוד
ומסורים לעבודתם, ושבישבילם להתבטל זה לא יתכן.

ש. רותם:

אצלי באגף היה עובד אחד שבמשך
12 שנה הוא עבד במשך היום שעתיים.

והאיש עם זכויות שאיך למעלה מהן. מלכתחילה קולטים אותם כך, כמו שיש
נכי מלחמה שקולטים אותם.

צ. קורן:

בנקודה זו, שאלה אחת. האם ניסו

לקחת את עיריית ת"א ולהעביר אותה

חת שבט הבדיקה של המכון לפריון העבודה? הוא עשה כמה עבודות טובות
מאוד במדינה. אני טוען שכל משרדי הממשלה צריכים לעבור את זה, ואנחנו
יכולים לחסוך במנגנונים. אני בתחום הצר שהיה לי עשיתי את זה, וזה עזר.
היתה לי גם בעיה לשנות, שאי אפשר.

מר ז. מליון:

אני דוחה את מה שאמר מר רותם

בשתי ידיים, שזו סיבה לאי יעילות

או שיש תופעה כזאת, ואם ישנה, שמקבלים למשל נכים לפי החוק, או משפחות
שכולות - יש מבוחר, אפשר לקבל אנשים שמתאימים אותם לתפקידים. ריבוי
העובדים, ויש אולי עירייה אחת או שתיים שיש בה אבטלה סמויה - זה עיריית
ת"א; יש דבר כזה, אבל זה נעוץ בדברים אחרים לגמרי. ואני מוכן, אם
פעם תנתן לי הזדמנות, לדבר על הנושא הזה. יש הרבה שמבינים בדמוקרטיה,
בואו לא נשלה את עצמנו - כל החלפה של שלטון היא דמוקרטיה, ויש
הסכמים, ולפטר עובד - כבר שמענו, מי יכול. אולי פעם נדבר על העניין
הזה - מהם הגורמים המשפיעים על כושר ניהול ברשות מקומית. אבל לא
בזה מה שמר רותם אמר.

מר ח. קוברסקי:

בנושא זה יש להבחין בין העיריות

ובין המועצות המקומיות והאזוריות.

המצב במועצות המקומיות והאזוריות הרבה יותר טוב מאשר בעיריות, וזאת
משום שלנו יש סמכות, עפ"י החוק, לקבוע את התקנים ואת כל התנאים והשכר
של העובדים במועצות המקומיות והאזוריות. יש לנו מינהל שרות עובדים
לעניין זה. ישנה ועדת שירות בעניין זה, וקיים שיתוף פעולה מלא גם של
הרשויות המקומיות, יו"ר המועצה המקומית, שם המשטר הרבה יותר טוב,
הפיקוח הוא הדוק וקיים.

האסון של העניין הוא שכל

הנסיונות של משרד הפנים במשך עשרים שנה להעניק חוק מנהל
שרות עובדים גם לעיריות לא הצליח לקדם את העניין הזה. היו
שנים שהיתה לכך התנגדות בתוך הרשויות המקומיות, לא רצו את
העניין הזה שפוגע במידה מסוימת בעצמאות העיריות, אני שמח
לציין ואני חושב שמר מליון שותף לאותה דעה, כי היו לנו
הרבה שיחות לאחרונה בעניין זה, ישנה התפתחות חדשה בתוך השלטון
המקומי לגבי העניין הזה.

היום נדמה לי קיימת נכונות

בתוך השלטון המקומי לעודד את החקיקה גם לגבי שרות העובדים
בעיריות. אם נצליח בקדנציה זאת להעביר חוק כזה, ואני בעד
זה שנעביר חוק מתוך הרבה פשרות כדי ליצור מסגרת פורמלית
שתאפשר לנו מעורבות, כי היום אין לנו סמכות להתערב בנושא
הזה.

אנחנו יכולים להתערב בו רק דרך אישור התקציב וזה לא מספיק, כי זה תמיד לאחר מעשה כבר. סמכות המעורבות צריכה להיות בעצם הרשות לקבוע תקנים ובעצם הרשות לקבוע סדרי מנוי עובדים וכדומה.

אני מניח ורק לפני ימים אחדים היחה בין מר מליון וכיני שיחה בענין זה, אנחנו אחרי חג הפסח מתכוונים ללמוד את הענין במשוחף. אם נגיע להכנה שנוכל להציע הצעת חוק בענין זה, אז לדעתי גם בזה יהיה איזה דבר, מכשיר רגולטיבי ונוכל אולי לקבל אחריות לנושא.

היו"ר י. תמיר:
אתמול פנה אלי ח"כ בארי בבקשה להעלות באופן דחוף נושא מסויס. הנוהל הוא שנושאים מסוג זה מועלים בראשית הישיבה. אבל הוא נקרא לאיזה ועדה, עכשו אני רוצה לתת לך את הרשות בנוכחות המנכ"ל. אנחנו לא נחייחם לה רק נשמע את הדברים כי לא נוכל לעמוד.

בארי:
אני מודה ליו"ר, אני לא העליתי זאת בראשית הישיבה, א. משום שנקראתי לישיבה אחרת ו-ב. משום שאנחנו למעשה היינו באמצע סעיף כמר קוברסקי היה אמור להשיב על שאלות והערות שהושמעו בישיבה הקודמת.

המדובר הוא במס העסקים בירושלים שהושת על סוחר ירושלים. דנו כאן בישיבה הקודמת בכלל בנושא של מס עסקים. הובעו דעות ואני נמנה עם המביעים שלדעתי המס הזה ראוי לביטול מכמה טעמים שלא נכנס אליהם עכשו. אבל מה שאירע בעת האחרונה הוא, שסוחרים ובעלי מלאכה ומפרנסים עצמאיים אחרים קיבלו הודעות על מס עסקים בגובה העולה במאה אחוז על המס שהושת על חבריהם ברשויות האחרות. למשל, בתל-אביב, קיבלנו פרטים אילו ואחרים שכאשר מפרנס עצמאי תל-אביבי משלם ארבעת אלפים לירות מס בשנה הנוכחית, נדרש עמיתו הירושלמי לשלם שמונת אלפים לירות. הם פנו אל מספר חברי כנסת ודומני שביחוד כשאנחנו עומדים בסוגיה של תקציבי הרשויות המקומיות, מן הדין שהועדה תתן את דעתה על הנושא הזה, ואולי תבוא לעזרת הנישומים אם יקבלו את דעתי שלי.

היו"ר י. תמיר:
אני מבין שאתה מעלה פה אח ענין ירושלים כנושא מיוחד.

הקוברסקי:
אני חושב שלא יכול להיות שהעיריה תיחבע שמונת אלפים לירות מס - עסקים, מכיון שהתיקרה היום היא חמשת אלפים ולכן כל תכיעה שהיא מעל לחמשת אלפים איננה חוקית. ב. לגבי עשרת אלפים, זה נכון, משרד הפנים הפיץ תזכיר הצעת חוק בין משרדי הממשלה להעלות את התיקרה המס לעשרת אלפים, הרי כל זמן שחוק לא יגיע לפנסת אתם עדיין במצב טוב שיכולים לעקב אותו גם בזמן הדיון ולהתייחס אליו, לכן נדמה לי שלגבי זה הדיון הוא מוקדם ובזמן הדיון הרחוק אפשר יהיה להתייחס אליו.

מה שנוגע להדרגה הפנימית שמחמשת אלפים לירות ולמטה, משרד הפנים איננו מוסמך להתערב בענין זה, כי זה איננו נחון לשיקול דעתה של הרשות המקומית, היא קובעת את ההדרגה של העסקים בתחומיה, ואנחנו גם לא חושבים שזכותינו

להחערב, זו שאלה ציבורית בין העירייה ובין חושביה ובין בעלי העסקים שלו.

היו"ר י. תמיר:
אני רוצה למסור שהיות ובשעה 12.30 תחקיים פגישה חברתית במשרדו של סדי קולק, ראש העירייה, והוזמנתי לשם, אנצל את ההזדמנות ואפנה את תשומת ליבו להערה של מר בארי. בזה תמה הישיבה שדנה בנושא של התקציב.

ת. טובי:
האם לא נהוג שיש איזה סיכום בדיון שאנחנו מקיימים.

היו"ר י. תמיר:
בראשית הדיון הזה לפני שלוש ישיבות שבהם השתתפו נציגי משרד הפנים, אמרתי שהיות והנושא הזה לא הועבר אלינו מהמליאה, אנחנו יזמנו אותו מתוך הדחיפות המיוחדת של הנושא.

ת. טובי:
אומנם מר קוברסקי סיכם אבל יש בעיות שנשארו חלוקות. עכשו בקשר לנושא שעומד על סדר היום הועדה וזה הריסת בתים ביישובים הערבים. אני שואל מתי אנחנו נחזור לדיון לסיכום.

היו"ר י. תמיר:
כן כהחלט, חובתנו להניח על שולחן הכנסת בענין זה את המסקנות.

ת. טובי:
היתה הצעה שנבקר במקום, שנעשה סיור בשטחים האלה בכדי ללבן את הבעיה. היתה הצעה שנדון על הענין מאספקט רחב יותר ולא רק הנקודה הספציפית.

היו"ר י. תמיר:
שמענו שבתל-אביב הרסו 80 בתים ואני חושב שראש העירייה החדש נוהג כשורה. אבל אני רוצה להודיעך שהענין יועלה מחדש ברבע המתאים ביותר. יהושוע ברזני מזכירינו ניהל שיחות רבות לגבי קיום סיור באיזור, הענין איננו מתארגן כל כך קל, אבל זה יעשה.

א. רונן:
אני לא שמעתי אבל נהניתי לקרוא את הסקירה של מר קוברסקי על בעיות התקציב של הרשויות המקומיות. זה נושא מאד חשוב, וקובע את פעולתם של הרשויות המקומיות. ואפילו אם אין סיכוי, למרות שהיה פה נציג השלטון המקומי, אני הייתי מיעץ יותר לשמוע את הצד השני, איך רואה הצד השני את בעיות השלטון המקומי, למשל, שיכורא איש אחד או שניים - היה כתוב פה קרית גת, ראש העיר הוזמן או לא הוזמן, ראש עירייה מאחד הערים הגדולות - אני שומע מראשי הערים תמונה לא כל כך ברורה לגבי המצב של התקציב וההבדלים שנתנו משרד הפנים.

אנחנו מסתפקים פה לשניה למעשה במישקל כבד מאד את דעתו של משרד הפנים בנושא זה. אני הייתי מציע אפילו במסגרת סקירה, לארגן את זה קצת עם סקירה גם מצד הרשויות המקומיות.

היו"ר י. תמיר:
אחד הסיורים הראשונים ביותר עם חידוש עבודת הכנסת יערך בשתיים

שלוש רשויות מקומיות גדולות, אנחנו נשב עם ראשי השלטון המקומי באותם הסיוורים ונישמע את החשובה שלפי דעת חברינו רונן, צריכה להיות "הקנטר בלנס" של הדברים שנאמרו.

המליאה העבירה אלינו לאחר דיון די מעניין - כל אחד יקבל את תיקו ובתיק בדף הקידמי החוק הזה, 1107, - לאחר דיון די מעניין ודי ער את הנושא של רישוי עסקים. ההתייחסות של החברים שלקחו חלק בדיון במליאה, היו, רחבות יותר מאשר נאמר החוק הזה מתיחס, כי עניין רשויות עסקים הוא נושא שניידון בימינו, יכול להקיף היבטים רבים. מי שמעוניין לעיין בפרוטוקול יעשה זאת, אני חושב שכמהלך הדיון, אלה שלקחו חלק מבין חברי ועדת הפנים, יתנו ביטוי בודאי להשקפתם ולגישתם. אני אבקש כעת את מר שאפט או מר רותם.

אני מקבל בברכה את הבאים לישיבה

שתדון בחוק רישוי עסקים.

ש. רותם:

למרות שהבעיה של רישוי עסקים יכולה להיות נושא לדיון, לא רק לישיבה אחת או שניים ואפילו אולי לחצי שנה, אבל כוונתינו פה היא לצמצם את הדיון לנושא הספציפי שלדעתינו הוא מאד חשוב, אבל קצר ולא צריך להיות ארוך, על הכנסת שיפורים וייעול במינהל, למטרה של החוק, העיקר שאנחנו רוצים לבטל את הנוהג הקיים של חידוש הרשיונות כל שנה, יותר נכון את החלפת הניר שנקרא רשיון, כל שנה שברוב הרשויות המקומיות כבר עושים אותו אוטומטית על ידי המחשב, שולחים אותו. על ידי כך שאנחנו רוצים לארגן את כוח האדם שיחפנה אולי בעתיד על ידי כך, יותר לפיתוח במשך כל השנה לעסקים כדי לקיים מה שהחוק מכוון בעניין רישוי עסקים וכל החוקים הנלוים מכך.

לאור זה יש צורך להכניס שני תיקונים, א. שאפשר גם מי שקיבל את הרשיון פעם אחת, להכניס בו שינויים של התנאים עד שיפורסמו כולם בתקנות, היום חלק גדול מהתנאים מצורפים לרשיון, אנחנו מקוים שגם זה במשך הזמן יעלם על ידי כך שכל המשרדים הנוגעים בדבר יפרסמו בתקנות את התנאים שחלים על כל עסק ועסק, איך מה צריכים לעשות כדי לנהל עסק ועסק, ולא יהיה צורך בחלוקת נירות וצירופים לכל רשיון ורשיון, או כל פעם תנאים מיוחדים. כל אזור שפותח עסק או מנהל עסק, צריך מראש לדעת על ידי כך שפותח את התקנות מה הם התנאים שאני צריך לקיים אותם כדי לקיים את העסק.

לכן מאחר וזה עוד לא קיים, היו חייבים להכניס בתיקון החוק, לתח סמכות לאותם המשרדים עקב התפתחות שונות - ואנחנו גם חיים בתקופה של התפתחות טכנולוגית ושהם מאפשרים לקיים את הסדר והבריאות וגם בתקופת קיום הרשיון של העסק. והסעיף השני הוא שקובע את העסקים בדרך כלל מקבלים רשיון חד-פעמי, רק כמה עסקים שהמשרדים או הקשרים שממונים עליהם יחד עם שר הפנים יקבעו תקופה אחרת. זה למעשה העיקר של תיקון החוק שלפניכם ואני הייתי מבקש שנדון בעניין הזה, וכל הבעיות אני גם הייתי מציע ליו"ר אם יורשה לי, שאם פעם באמת נקיים דיון רב שאביא על עניין של כל עניינים של רישוי עסקים, בחפץ לב.

אני אבקש את מר שאפט לגשת לעניין, דהיינו התייחסות לחוק.

תיו"ר י. תמיר:

שאפט:

אני מודה מאד למר רוחם שהואיל
ברוב טובו לפתוח את הנושא. אני
מבין שהוא כבר הצליח להביע את האלמנטים הכלליים שנמצאים
בחוק. כפי שכבר הוזכר, הסעיפים המרכזיים של החוק, הם הסעיפים
7, 7 א', שנוספו בסעיפים 2 ו-3 להצעה. המהפכה בסעיפים אלה,
ואני כבר אקרא אותם ואתיחס אליהם כאילו כבר דיון.

היו"ר י. תמיר:

למען האינפורמציה על נוהלי
הישיבה. החוק כשלעצמו איננו
מהפכני בשום דבר פרט להערה שבמקום לחדש את הרשיון אחת לשנה
מחדשים אותו לשנים. כשדנו בכנסת בנושא ראינו בהעלאת הנושא
הזה במליאה, הזדמנות להתייחס לכל מכלול הבעיות של הרישוי,
או יותר נכון חוסר רישוי, והעדר קיום החוקים במידה רבה, כי
סמכנו רונן ואנוכי על חומר שמחוז ירושלים של משרד הבריאות
הגיש לנו, וביקרנו קשות את העובדה שאין מקיימים בחלקים
רבים של הישוב והמוסדות האחראים לפיתוח את החוק.

עכשו אם אנחנו נחזור לפי הצעת
טובי לדיון כללי וכולל לא נגיע לשום חקיקה. אני מציע שאותם
החברים שבאים עכשו שיועצים מטעם הגורמים השונים, יתייחסו
לגבי החקיקה הזאת לגופו מתוך הערות ב-ע או ב-א לפי הצורך,
שהדברים יהיו נידונים, ובעיקר באותם הסעיפים המחדשים.

ב. קשת:

האם בקשר לחוק המוצע הזה, רואים
גופים נקרא להם אינטרסנטים שכדאי
לשמוע במקרה זה את דעתם. ובכן באם ישנם גופים הנוגעים בדבר
שאת דעתם כדאי לשמוע, כיצד לשלב שאנחנו עוברים סעיפים סעיפים,
ונדון ונניקבע את דעתנו מבלי לשמוע קודם את הגופים הנוגעים
בדבר.

היו"ר י. תמיר:

חבר הכנסת קשת העלה סוגיה נכבדה.
אני לא חשבתי שהיום נגמור את
הקריאה של הסעיפים באופן סופי, אלא אנחנו עורכים קריאה
ראשונה, מלבנים, מבררים. לא עלה על דעתי שלא נזמין לדיון
בהמשך את האנשים אשר מהם יכולים לבטא את העמדה הנובעת
לחקיקה. זה חוק חשוב מאד לחיי יום של האזרח.

שאפט:

סעיף אחד לחוק מתקן אותי 1 א' 1
של החוק העיקרי. סעיף 1 א' 1 לחוק
רישוי עסקים תשכ"ח - 1968, להלן החוק העיקרי בסופו יבוא;
ולשירותי הכבאות. סעיף 1 לחוק כפי שהוא נוסחו היום אומר כך;
שר הפנים בהתייעצות עם שר הבריאות, רשאי לקבוע בצוים עסקים
סיעוני רישוי ולהגדירם כדי להבטיח בהם מטרות אלה, או מקצתם.
1. איכות נאותה של הסביבה, לרבות תנאי תברואה נאותים, מניעת
מפגעים ומטרדים וקיום הדינים הנוגעים לתיכנון ולבניה.
אני מדלג על 2 וקורא סעיף קטן 3. ; בטיחות של הנמצאים במקום
העסק או בסביבתו. 2 ו-3 לעניינינו כרגע, לא כל כך נוגעים.
אני מקריא - לצערי מחוסר רישוי עסקים, לקראת הישיבה הקרובה,
אולי היינו צריכים לעשות את זה כבר לישיבה הזאת, נניח לפניכם
נוסחאות מלאות מתוקנות של חוק רישוי עסקים, ואז המצב יהיה
אולי קצת ברור יותר.

י. בארי:

בעקבות הערה הזאת, אם תרשה לי,
אני כבר ביקשתי מיו"ר הכנסת,
והוא כבר נתן הוראה ואישר לי זאת, שכשדנים בוועדה כלשהי
בתיקון חוק, מן הדין שלפחות שניים שלושה טפסים של החוק

המיועד לתיקון יהיה כפני הועדה. שלא נגיע לחללים כאלה.

שאפט:
אנחנו נשתדל לדאוג לכך שהחוקים שלנו שידונו בוועדה, הטקסטים המלאים של החוקים יהיו מונחים לפניכם מעתה ואילך.

השאלה לגבי רשויות הכבאות התעוררה אגב תיקון קודם לחוק רישוי עסקים. כאשר שר העבודה נכנס לשותף מלא זכויות בחוק הפדרטיבי הזה, וכאן אולי המקום להזכיר שזה חוק פדרטיבי, באיזה מובן, שר הפנים הוא ממונה כללי על החוק, ואולם לשרי הבריאות, החקלאות, המשטרה והעבודה תפקידים חשובים בין כגורמים שמתייעצים בהם כדי לקבוע את העסקים גופם, כל אותם עסקים שיש להם ענין בהם, פרט לשר הבריאות שהוא שותף בכיר בממלכה הפדרטיבית באשר עם שר הבריאות מתייעצים לגבי כל עסק לפני שקובעים אותו כעסק טעון רישוי, ואותו שר שמתייעצים בו פרט לשר העבודה לעת עתה ולשר החקלאות, אבל גם זה יתוקן, זה אחד התיקונים בתיקון הקיים, יש סמכויות לקבוע להתקין תקנות לגבי אותם עסקים שמתייעצים בהם וכפי שתראו בתיקון החדש, ניתנה להם או לנציגיהם גם הסמכות ליזום ביטול רשיונות, כפי שעד עפשו נציגי אותם שרים שהיו צריכים להיועץ בהם, היו גם מוסדות מאשרים של רשיונות אינדיבידואליים שניתנו על פי החוק הזה.

לכן אני אומר זה חוק פדרטיבי שרק הייתי אומר "האוגולוקסיף" הוא בידי שר הפנים והרשויות המקומיות שנחשבות כעין שלוחה של שר הפנים לנושא הזה, ואילו לגבי הרשיונות האינדיבידואליים עצם קביעת העסקים, יש כאן שיחוף פעולה עם שרים אחרים.

כאשר שר העבודה צורף לשנתף בעל זכויות שוות בפדרציה, הסתבר שהעסקים שענינם בפיחות של הממצאים במקום עסק ובסביבתו הועברו לטיפולו בפדרציה. הסתבר, שחלק מהסוגיות הזאת של בטיחות במקום עסק או בסביבתו, היא בטיחות מפני אש. אמרו אנשי שר העבודה, בבטיחות מפני אש אנחנו לא כל כך מבינים, מבינים בזה אנשי רשויות הכבאות. לכן מן הדין הוא שהנושא הזה לא יהיה אצלנו במשרד העבודה כי אם אצל אלה שמבינים בזה. קרי, רשויות הכבאות. ולכן מה שמוצע כעת להעביר את הנושא הזה, אם כי זה לא נאמר ב-3 שאנחנו מוציאים את הנושא ממספר 3 אבל אנחנו מבהירים הבהר היטב, שהסמכות הזאת של להבטיח קיום הדינים הנוגעים לכיבוי אש יועבר לסעיף קטן א' שהוא הייתי אומר חלק של הרשות המקומית פלוס משרד הבריאות בפדרציה, כאשר הדגש הוא על רשות מקומית באשר הרשות המקומית, קרי, במובן זה רשות הכבאות, היא היא אשר צריכה לטפל בנושא.

זה חוזר בעצם למשרד הפנים או לרשויות המקומיות בהעברה. וזה מטרת התיקון בקצרה, או לא כל כך בקצרה.

ב.צ.קשת:
שירותי הכבאות שייכים למשרד הפנים. באם אנחנו מדברים על משרד הבריאות אנחנו איננו זקוקים איזו מחלקה איזה אגף במשרד הבריאות צריך לטפל בנושא מסוים. או במשרד העבודה, אנחנו לא קובעים איזה אגף במשרד העבודה. אני אינני מתנגד, אני פשוט רוצה להבין, למה צריך להוסיף לשירותי הכבאות כשר הפנים, משרד הפנים אחראי לכל העניין הזה. אם יש ענין של סכנת שרפה או משהו כזה בוור שזה מתפקידו של משרד הפנים.

ז. מליין:
לי לא מובן למה הכוונה שמדובר לשירותי כבאות. הפעולה של שירותי

הכבאות זה שתיים, אחד למניעה השני לכיבוי שרפות. בדברי הסבר או הכוונה היא למניעת שרפות, אם כתוב כפי שכתוב היום שירותי כבאות, עלול העניין הזה להתפרש בעת דיון על מתן רישיון על ידי רשות מקומית, עלולים לבוא בדרישות למפעלים, או לבעלי רשיונות או למבקשים רשיונות בדברים שאולי המחוקק לא התכוון אליהם. למשל אי אפשר לתבוע מכל אחד שיהיה לו נניח רכב כיבוי כזה. אז צריכים לאמר למה הכוונה, לדעתי פה מדובר על מניעת שרפות.

י. בארי:

למעשה הפירוט הזה של הסעיפים הקטנים של סעיפים 1 באים רק לקבוע את גודל סמכותו של שר הפנים לקבוע אילו עסקים טעונים רישוי הוא רשאי להכריז עליהם כעל טיעוני רישוי ואילו לאו. ולכן, אומר סעיף 1, הוא רשאי לקבוע בצוים עסקים טעוני רישוי כדי להבטיח מטרת אילו ואילו. לצורך המטרות הללו, הוסיפו עכשו את שירותי הכבאות. הוזה אומר שאם יש עסק מסוים שעלול לגעת בסכנות של שרפה במקום, הרי לצורך קביעת העסק הזה כטעון רישוי, יש מקום להוסיף את המילים הללו; ולשירותי כבאות.

אבו חצירה:

למעשה כיום אם רשות מקומית נוחנת רישיון בבניה של פרוייקט מסוים, אז נוסף לאישור של משרד הבריאות, אם זה עסק שקשור למשרד הבריאות, יש צורך באישור של הכבאות, גם היום זה נעשה, השאלה היא זאת, האם אם אנחנו מוסיפים את הסעיף הזה ואם הערה של ח"כ בארי העיר אותה והיא נכונה, אם ההערה היא זו, שאם אני צריך לתת רישוי לחנות מכולת, האם פה אני צריך גם לשלוח את הרישיון לחתימה של שירותי הכבאות, או שנאמר שרק רישוי לעסק מסוים שיש לו קשר וחשש מפני הצתה או דברים מסוג זה, רק הוא הולך לכבאות. זאת הנקודה.

רשות הדיבור עכשו למר רוחם לתשובה ואחר כך למר שאפט.

ש. רוחם:

יש עסקים שצריכים להוסיף אותם לרשימת העסקים שטעונים רישיון, ושיכול להיות שאין שם בעיה בריאותית או משטרתית אלא רק של הכיבוי. נניח ניקח מחסן לנפט, או מחסן לבנזין, אין בעיה של בריאות או של בטחון, אלא רק בעיה של שרפה ואז יכול שר הפנים להגיד עסק כזה טעון רישיון. לכן אנחנו ביקשנו להוסיף את הדבר. יש עסקים - אני מוכרח להגיד למר מליין, אומנם זה לא נוגע ישיר לדבר הזה - בתי-חרושת ששם אנחנו דורשים לא רק הידרנטי או צנרת, אלא גם מכונת כיבוי. בבתי הזיקוק בחיפה או בשדה התעופה בן-גוריון יש גם מכונות כיבוי בחנאים לעסק. אז הדבר הזה כולל גם.

שאפט:

אני נסיתי לעשות אתה בקצרה למרות שזה נשמע לכם מאד ארוך, אבל אני חייב להאריך עוד יותר. כדי שהסעיף הזה יובן אנחנו חייבים לחזור אחורנית בהיסטוריה לנוסח הקודם של חוק רישוי עסקים שלא מונח בפניכם ושכסעיף 1 שבו היה כתוב לאמור לפני החיקון הקודם; שר הפנים יחד עם שר הבריאות רשאים לקבוע בצוים עסקים טיעוני רישוי להגדירם, כדי להבטיח בהם תנאי תברואה נאותים, מליאת מפגעים ומטרדים וקיום הוראות הנוגעים לתיכנון ובניה.

היתה מטרת הרישוי גם למנוע סכנה לשלום הציבור ולבטיחותו או למנוע סכנה של מחלות בעלי חיים יהיה צו כאמור טעון התייעצות גם עם שר המשטרה ושר החקלאות.

החלק הנוגע לנו בנושא הזה, הוא, היתה מטרת הרישוי גם למנוע סכנה לשלום הציבור לבטיחותו. שלום הציבור לבטיחותו, בזמנו עבר למשטרה. כאשר זה הועבר למשטרה וזה היה פחות או יותר באותם הימים במקביל - אנחנו צריכים לזכור שהמשטרה לפי הצו הקודם, היה שותף בכיר המשטרה ובריאות מראשית הדרך מאז, הנושא הזה שלום הציבור ובטיחותו היה נושא של המשטרה. בא מבקר המדינה ובאו אנשי המשטרה ואמרו חסלחו לי רבותי, מה אנחנו מבינים בבטיחות? בטיחות עסקים אנחנו לא מבינים. לכן - אגב באותו זמן בחוק שלנו, היתה סמכות בידי שר הפנים להתקין תקנות למניעת שרפות. כלומר יש תנאים למניעת שרפות, הסמכות הזאת קיימת בחוק גם היום בסעיף 9 של החוק; שר הפנים רשאי להתקין לעסקים טיעוני רישוי ולסוגים מהם, תקנות להבטיח סידורים נאותים למניעת דלקות בחצר העסק או בסביבתם ולכיבויים לרבות הטלת חובה להחזיק ציוד מתקנים וחומרים לכיבוי דלקות.

אני מודיע לכם כי תקנות כאלה יש בשפע, התקנו אותם סדרות סדרות ויש סעיפים כאלה. השאלה באותו זמן היתה, למה המשטרה, אמרנו באמת בבטיחות המשטרה לא מבינה, ולכן אם מותר לי לאמר כך, על אפס וחמתם של חברי כמשרד העבודה, אמרו בבטיחות מבינה משרד העבודה. ולכן משרד העבודה צורף.

הבה נכין דבר, משרד העבודה היא מוחזקת כמגינה ולכן משרד העבודה חייב לספל בנושאים האלה. כאשר התיקון כשקיבלנו, בא לביצוע מעשי, כי אז התברר שהמקום נכון של אותו חלק של בטיחות העוסק בשרפות הוא בעצם בשירותי הכיבוי ולא במשרד העבודה. אומרים בזה שירותי הכיבוי מבינים ולכן מוחזר האלמנט הזה לצור מחצבתו, כביכול הנכונה, דהיינו שירותי הכבאות, שר הפנים והרשויות המקומיות. זה כל התיקון כולו.

נכון העיר ח"כ בארי, שכאן מדובר רק על מטרות שלגביהן מותר לסווג עסקים שעסקים טיעוני סיווג. על יתר הדברים אנחנו ברשותכם האדיבה וגם על המנגנון המטבוליזם של הרישוי ושל קביעה, אנחנו ברשותכם נספל כשלב מאוחר יותר.

י. אהרונוסון:
אני מבין שלמעשה מה שבאים להוסיף כאן זה אפשרות קיום הדינים הנוגעים לחיכנון ולכניה ולשירותי הכבאות. כלומר מה שח"כ שאל כאן, זה קיום הדינים הנוגעים לזה, וזה לא סתם איזה דרישה זו או אחרת. זו הערה אחת.

הערה שניה, ייתכן שעבדכם אחראי לכל התסבוכת משום שכאשר באנו לבצע, אמרנו רבותי, אם בטיחות הסביבה מוטלת על משרד העבודה, הרי אנחנו גם חייבים לספל בעניין כיבוי אש, כן או לא. עכשו אם החשבה היא כן, פירושו של דבר שכל הענינים המוסדרים חוקית על ידי איזה רשות אחרת או חייבים תיאום או חייבים העברה, או ואם העברה ותיאום אנחנו צריכים להיכנס שוב לעובי הקורה. למשרד העבודה אין ידע ספציפי לכיבוי אש, אין לו גם מנגנון מיוחד ללמוד את הכעיות, ומכאן החתך הזה הפשוט שאומר מה שנוגע לכיבוי אש יש חוק מסוים, יש מנגנון מיוחד, יש אנשים שמתמחים בזה, אגב הפיצול גם, אני לא רוצה להיכנס כרגע לענין של הרשויות, כל זה מוסדר, מכאן שזה בעצם מוסר מעל כתפי משרד העבודה במידה שזה נוגע לבטיחות הציבור.

היו"ר י. חסיד:
אני רוצה לשאול שאלה עם סיום הדברים. אדם שנזקק לרשיון טעון רישוי, אילו תהליכים הוא צריך לעבור עד שהוא מקבל את הרשיון. מי יכול להסביר זאת.

שאפט:
אני הייתי עושה זאת אגב סעיף 2 ו-3.

עכשו לגבי סעיף מספר 1 אני מבין שאני התנגדות לסיכום, אנחנו עוברים לסעיף 2.

שאפט:
במקום סעיף 7 לחוק העיקרי יבוא; תנאים מיוחדים. רשות הרישוי או נותן האישור לפי סעיף 6, רשאי להפנות את הרשיון או האישור לפי הענין בתנאים מיוחדים שיש לקיים לפני שינתן הרשיון, או אחרי שניתן והעשויים לקדם את מטרת הרישוי, ורשאים הם להוסיף תנאים לרשיון שניתן אם ראו הכרח בדבר לקידום אחת ממטרות הרישוי, ובלבד שתוקפו של תנאי נוסף כאמור, יהיה מתום 6 חודשים מיום שהודע עליו לבעל הרשיון, או כמועד מוקדם מזה, כפי שקבעו רשות הרישוי או נותן האישור כדי למנוע סכנה חכופה לשלום הציבור, בריאותו או בטיחותו. מבקש הרשיון רשאי לבקש הנמקה לכל תנאי לפי סעיף זה.

אני מבקש ישר ללכת לסעיף 3.
אחרי סעיף 7 לחוק העיקרי יבוא; תוקפו של רשיון 7 א'.
תוקפו של רשיון הוא מהמועד שנקבע בו וכל עוד לא ביטלה אותו רשות הרישוי, ביוזמתה היא או מיוזמת נותן האישור לפי סעיף 6. לא יבוטל רשיון מיוזמתה של רשות הרישוי אלא לאחר התייעצות עם נותן האישור כאמור ולאחר שניתנה לבעל הרשיון הזדמנות להשמיע טענותיו. הרואה עצמו נפגע בכיסול רשיון, או כהוספת תנאי המיוחד לרשיון, איש של אישי פלוני, רשאי לערער בבית המשפט לשלום, או לבית המשפט העירוני שבתחום שיפוטו נמצא העסק, ובית המשפט רשאי לבטל את ההחלטה או את התנאים לאשרם או לשנותם.

על אף האמור בסעיף קטן א', רשאי שר הפנים לקבוע תקופת תוקף לרשיון של סוג עסקים פלוני, דרך כלל, או בנסיבות שיפרש ובלבד שהתקופה לא תפחת משנה. ד. אין באמור בסעיף זה, כדי לגרוע מן האמור בסעיפים 16, 17, עד 23, וכאן אני מבקש לקפוץ ישר לסעיף 6 של החוק, בסעיף 13 לחוק העיקרי, במקום תקופת תוקפם של רשיונות לפי חוק זה, דרכי חידושם, יבוא; דרכי חידושם של רשיונות שפג תוקפם או שבוטלו.

אם כן, אני לקחתי בכוונה את שלושת הסעיפים האלה והציר המרכזי של כל התיקון, באשר כאן אותה המהפכה זוטא שאנחנו מדברים עליו. עד היום ואני הולך מהסוף לאחור - עד היום לפי סעיף 13 לחוק, תקופת תוקפם של רשיונות נקבעו בצו של שר הפנים. שר הפנים קבע בתקנות שרשיונות תוקפם לשנה, פירוש הדברים, מהראשון לינואר ועד ל-31 בדצמבר, תקופת תוקפם של רשיונות.

כבר מזה זמן רב, התברר שזאת הכבדה כבדה מאד על כל המנגנון, לחדש רשיונות מדי שנה בשנה. וכבר לפני שנים התעוררה השאלה, למה אנחנו לא ניקבע תקופות ארוכות יותר. או בכלל למה לא נקבע לסוגים של עסקים, אם בכלל יש צורך ברישוי

בהם, רישוי חד-פעמי, כאשר אחת פותח את העסק. מה צורך יש בפיקוח על גלנטריה? או סוגי עסקים שאין בעצם סכנות חכופות לשלום הציבור וכל יתר המטרות של החוק הזה. ואז התעוררה בעיה אחרת, לפי סעיף 7 של החוק הקיים, כפי שהוא כיום, נאמר כך; מתן אישור לפי סעיף 6 יכול שיהיה מותנה בתנאים מיוחדים שיש לקיימם לפני שינתן הרישיון או אחרי שניתן והם עשויים לקדם את מטרת הרישוי, על פי דרישת מבקש הרישיון יפורש הנימוק לכל תנאי.

פירוש הדברים, שאתה יכולת להתנות רק בעת מתן רישיון, תנאים שיש לקיים אותם לפני שאתה נותן לו רישיון, כלומר אחת יכולת לאמר לו, אם תוסיף שני בחי-שימוש ועוד מתף כיבוי ועוד סורגים בדלת, אתן לך רישיון. אחת יכולת לאמר אתן לך רישיון או אחדש לך רישיון ואולם תוסיף שני-בחי-שימוש, תוסיף מתף כיבוי, תוסיף סורגים. מה שלא יכולת לעשות לפי הקונסטרוקציה הזאת, הוא לתת לו רישיון ואחרי כן יתברר שיש לתת לו רישיון ללא תנאי או לתנאים כלשהם, אבל, החבר לך לאחר מכן שיש בעסק הזה מפגעים כאלה שיש צורך בתנאים נוספים או שיש חידושים כאלה נניח במניעת התפרצויות, או - הקונסטרוקציות שלנו לגבי בריאות הציבור משתנות, ואחת רוצה להתנות תנאים אחרים, כל עוד שתוקף הרישיון היה שנה, האסון לא היה גדול, ואז אמרו אין דבר, אתפוס אותך בחידוש הרישיון הבא מכסימום בעוד שנה. אם אבל אנחנו רוצים לקבוע, תקופות ארוכי טווח של שלוש שנים, חמש שנים בכלל רק פעם אחת, כי אז אנחנו היינו צריכים איזו שהיא דרך כדי להבטיח שנוכל להפנות - לא אנחנו, גורמי הרישוי - תנאים נוספים גם לאחר שנתנו לך רישיון במשך תקופת תוקפו של אותו הרישיון, שלפי שמוצע כאן היא תקופה ארוכה מאד.

כל עוד שלא הבטחנו שאנחנו יכולים להוסיף את התנאים הנוספים האלה, גם במשך תקופת תוקפו של רישיון, לא יכולנו לדבר על הארכת תקופת תוקפם של רישיונות לתקופות ארוכות, וזה מטרת התיקון.

עכשו, מאחר ומדובר כאן במעין זכויות מוקנות כשקיבלת רישיון, הרי לא את ביטולו של הרישיון ולא את התנאים הנוספים, לא עושים בנקל, ולכן הסעיף קובע א. שהתנאים הנוספים לא יכנסו לתוקפם מיידית, אלא כעבור ששה חודשים בדרך הרגילה, וזה מה שכתוב בערך באמצע בסעיף 7 המוצע החדש, ובלבד שתוקפו של תנאי נוסף כאמור יהיה מתום ששה חודשים מיום שהודע עליו לבעל הרישיון, או במועד מוקדם מזה, כפי שקבע רשות הרישוי - וזה משום כדי למנוע סכנה חכופה לשלום הציבור, בריאותו בטיחותו, - אנחנו אומרים כך, התקופה הרגילה שנתנה, היא על סף 6 חודשים, יש צורך בנסיבות מיוחדות כדי שאנחנו ניקבע אם יש צורך, יש סכנה אימננטית, רק אז יוכל רשות הרישוי לקבוע תקופה קצרה מזה, וזה עוד לא הכל.

גם לגבי ביטול כפי שכתוב ב-7א' וגם לגבי התנאים הנוספים, יש היום אפשרות - אנחנו מציעים אפשרות לערער לבית המשפט לשלום, או לבית המשפט העירוני, כדי שופט יבדוק האם הצעת הביטול או הצעת התנאת התנאים הנוספים האם הוא מוצדק, ואותו שופט שלום יוכל לבטל.

כמוכן שיש עדיין סוגי רישיונות שאי-אפשר להשאיר אותם על ה"לונג", והכוונות שלנו לאמר את האמת הם בעיקר עסקים העוסקים במזון. כפי שאנחנו רואים את המצב כרגע, לגבי עיסקי מזון, הרישוי התקופתי ישאר, או עוד

אי אילו עסקים שכריאות הציבור נוגעת להם ולכן השאורנו עדיין את האפשרות, או על כל פנים ודאי שכבוד השרים שמתיעצים איתם או נציגיהם מן הסתם ידרשו אח אותם עסקים שהם רוצים שהן תהיינה עדיין עסקים עם רישוי תקופתי, האפשרות נשארה, אבל הקו הכללי הוא, רישוי חד-פעמי על הלונג, ואלה התיקונים.

י. ארידור :

המטרה הגלומה בסעיף הזה, כלליה היא חיובית, אבל הסנקציות

שניתנות בסעיף הזה הן כל כך חמורות, שכדאי היה לרסן אותן בזמן אישור הסעיף. ראשית כל, מדובר פה - אני רוצה להסביר במה אני מתכוון לרסן את הסנקציות. אני אינני מתכוון למנוע מהרשות את האפשרות להטיל תנאי, אני רק מתכוון לחייב אותה לשקול כראוי את הטלת התנאי לפני שהוא מוטל.

מה שקורה כאן הוא, שהרשות יכולה להטיל את התנאי, היא אפילו איננה חייבת לתת הנמקה, אלא אם האדם מבקש את ההנמקה, כלומר הטלת התנאי יכולה לעשות כדבר יותר שבטיגרה מבלי שהענין נבדק כפי שצריך. מה מפריע אם לפני הטלת התנאי ישמעו את בעל הרשיון. המדובר הוא בתנאי נוסף, כלומר לא בתנאי שמוטל לפני שניתן רשיון, כשאו מבררים את כל הסעוין בירור במסגרת הטלת הרשיון. אבל מה מפריע אם רוצים להוסיף תנאי לרשיון קיים, מדוע אי אפשר להזמין את בעל הרשיון ולשמוע אותו.

הרי לפי הנוסח שבחוק אפשר שבעל רשיון יקבל כיום בהיר אחד הודעה מהיום לעוד ששה חודשים, או מהיום לעוד שבוע, זה תלוי בנוסח, בחלק הסעיף שיסתמכו עליו, מוטל עליך עוד רשיון, עוד תנאי. מדוע אי אפשר לחייב את הרשות להזמין את בעל הרשיון לפני שמטילים עליו כנס. מחייבים אותו להקים עוד בית-שימוש? בבקשה, יזמינו אותו ישאלו אותו מה הן הנסיבות, יגידו לו שמתכוונים להטיל את התנאי לשמוע את טענותיו.

אני רוצה להדגיש עוד דבר אחד. בסעיף 7 א' לגבי ביטול רשיון, אי אפשר לבטל רשיון בלי ששומעים את טענותיו. הרי באופן מעשי אין הבדל בין ביטול רשיון מיוזמת הרשות ובין הטלת תנאי שתוצאתו היא ביטול הרשיון. כלומר אם אתה מטיל תנאי שבעל הרשיון איננו עומד בו, התוצאה היא ביטול הרשיון, אוטומטית התוצאה היא ביטול הרשיון. אם כך, אם אתה מזמין אותו כשאתה רוצה לבטל את הרשיון לחלוטין, אתה מזמין אותו לשמוע את טענותיו, מדוע שלא חזמין אותו לשמוע את טענותיו גם כאשר אתה מטיל את הכנס?

יותר מזה, זה לגבי הענין העיקרי. אני חושב שבצורה כזאת אנחנו נימנע שימוש לרעה בסמכות של הטלת תנאים. התנאים יהיו יותר שקולים, תהיה אפשרות לברר את הדברים מראש, אנחנו גם נימנע תופעות שליליות מסוימות שאירעו ברשויות מקומיות דוקא מצד פקחים ואנחנו צריכים להיות ערים לתופעות האלה, כאשר היה שימוש לרעה בסמכות, וכל בירור מוקדם, רק יסייע לקידום. זה דבר אחד.

דבר שני הוא נוגע לנוסח של הסעיף, בהנחה שמחקבלת ההצעה שלי, או בהנחה שהיא לא מחקבלת, יש מקום לתיקון הנוסח. ראשית כל, מדוע אי אפשר לחייב את הרשות להודיע גם במידה והיא לא חייבת להזמין את בעל הרשיון להשמיע את דבריו. מדוע אי אפשר לחייב את הרשות לתת את

הנימוקים יחד עם התנאי. אני רוצה שהרשות תשקול כראוי כל הסלת תנאי, זה לא דבר פשוט הסלת תנאי על רשיון קיים. אני לא אומר לא לחת את הסמכות, אבל שהרשות תישקול את התנאי הזה.

לפי הנוסח שבסעיף, רק מבקש הרשיון רשאי לבקש הנמקה לכל תנאי. מבקש הרשיון הוא אדם שעדיין לא קיבל רשיון. בתוך הסעיף עצמו, צריך להבדיל בין מבקש הרשיון ובין בעל הרשיון. בעל הרשיון נזכר למשל בשורה 6 של הסעיף, - מי שיש לו רשיון איננו רשאי אפילו לבקש הנמקה, אז צריך יהיה שגם בעל הרשיון יהיה רשאי לבקש הנמקה.

נוסף על כך עוד שתי הערות קלות. כחוב בשורה שניה; בתנאים מיוחדים שיש לקיימם לפני שיינתן הרשיון. צריך שיהיה ברור שזה לא ענין של זמן אלא ענין של התנאה. כלומר, אם מקיימים את התנאים המיוחדים, הרשיון חייב להינתן. אני לא רוצה שיהיה מצב שבו יגידו, לפני שאנחנו נותנים את הרשיון, אתה תקיים תנאים מיוחדים, אחר כך נראה ניתן לך את הרשיון או לא ניתן לך את הרשיון, אבל קודם תקיים את התנאים. אני מבין שגם זאת איננה הכוונה, אבל אם זאת איננה הכוונה, לא צריך לכתוב תנאים מיוחדים שיש לקיימם לפני שיינתן הרשיון, כלומר, התנאה מבחינת הזמן, אלא צריך לתקן את הנוסח, לכתוב; תנאים מיוחדים שיש לקיימם על מנת שינתן הרשיון. או שבעקבותיהם ינתן הרשיון. כלומר, יהיה ברור שקיום התנאים מבטיח את מתן הרשיון.

הערה אחרונה, בשורה השלישית כתוב; שיש תנאים מיוחדים העשויים לקדם את מטרת הרישוי. הכוונה כמובן היא, למטרת הרישוי לא למטרת הרישוי הכוללת, אלא הכוונה היא למטרת הרשיון, כלומר מטרת הרישוי כהתייחסותה לרשיון הספציפי, לא למטרת הרישוי שאיננה מתייחסת לרשיון ספציפי. זה גם נובע מתוך ההקשר של הדברים. לכן מוכרחים לתאם את המילים העשויים לקדם את מטרת הרישוי שבשורה השלישית ובין המילים ראו הכרח בדבר לקידום אחת ממטרות הרישוי, בשורה החמישית. בעצם לא מדובר על מטרת הרישוי הכללית, ולא מדובר על אחת ממטרות הרישוי, צריך גם להשוות כאן בין הרבים ובין היחיד, אלא צריך להתייחס למטרת הרישוי הקשורה בנסיון זה, ולכן צריך יהיה גם להשוות בין הרבים ובין היחיד שמופיעים בנוסח. אני אינני יכול לראות את הסיבה ההגיונית להבדל בין מטרת הרישוי של השורה השלישית ובין אחת ממטרות הרישוי שבשורה החמישית, והייתי מבקש את הנוסח הזה לעגל.

ג. אליעד:
לי יש ספקות אם צריך באמת שזה יהיה לכל התקופה. ואגיד למה, אני מבין הגיון שנה שנתיים זה לא הרבה, אבל מכסימום חמש שנים, הייתי רוצה שבאמת תהיה ביקורת. הייתי רוצה שתינתן הזדמנות לבעל רשיון ההכרח הזה לבוא לקבל רשיון מחדש, אז הולכים ועושים ביקורת, בודקים את העניינים.

ש. רותם: בדיוק מה שאנחנו לא רוצים.

ג. אליעד:
אני מסכים אתכם שאנחנו רוצים שתהיה ביקורת כל חודש או חודשיים אבל יש לי חשש שיהיו מקומות ויהיו מקרים ששם גם בתוך החמש שנים לא תגיעו. לא תגיעו באותה יסודיות וענין כמו שתגיעו כאשר האדם חייב לחדש את הרשיון וחייב לענות על כל הדברים וחייבים ללכת ולבדוק.

אני חושש שזה שיהיה רשיון לכל

אורך החזית, משמעותו יהיה החלשה הלחץ בצורך של ביקורת
מתמדת. אני חושב שזו נקודה שצריך לשקול אותה היטב.

מה זה ביטול רשיון, לפי אילו

אמות מידה יבטלו את הרשיון, באיזה מקרים. אתם הרשות המבצעת
יש לה סמכות לבטל רשיון בלי לתת שום נימוקים, בלי אמות מידה
שאני אוכל אחר כך - אדם שנפגע יכול לערער, לפי מה יפסוק בית-
המשפט. מה זאת אומרת אתה הולך לערער לבית המשפט, אז בית-
המשפט לפי הכנתו אם זה טוב או לא טוב הוא יקבע, או שהמחוקק
צריך לתת אילו שהן אמות מידה לפיהן הדבר ידון. אני הייתי
מתנגד אפילו לזה, לתת סמכות לבטל רשיון מבלי שיקבעו אמות
מידה שבהם צריך להתחשב אותה סמכות שבאה לבטל את הרשיון,
ושאמות מידה אילו ישמשו יסוד לערעור לאחר מכן.

אני לא מבין, איך זה יכולים לעשות

ערעור לשני בתי-משפט, או בית-משפט שלום או בית-משפט עירוני,
האם הכוונה היא שיש מקומות שאין, אבל מה קורה במקום שיש
שניים, אז הוא יכול לבחור.

קודם כל החזית הקודרת שהציג כאן

גרשובסקי:

בפנינו חבר הכנסת ארידור, שאילו

יש רשות רישוי שהיא רוצה ואין לה אלא מטרה להוסיף תנאים
מכבידים, על מה בא החוק הזה להגן, החוק בא להגן על הציבור
מפעלים שאם לא ניהן סעיפים נוספים, הם יסכנו את הציבור.
אז זה לא דבר שאנחנו באים לרדת לחייו של מפעל מסכן שקיבל
תנאים, עכשו אנחנו זורקים עליו מה עם תנאים. כנראה או
שהמפעל הזה מפריע או שקרה משהו שצריך לתת תנאים.

לכן אני רוצה להדגיש שאני חושב

שאני לא חייב א. לנמק לתת תנאי נוסף או התנאה נוספת, ייתכן
שאני עושה תנאי נוסף כללי שאני רוצה להוריד אותו לאלפיים
עסקים בתל-אביב, נניח האם אני אצטרך להזמין אלפיים אנשים
ולהחדיין איתם. אני חושב שיש צורך להבין את המציאות, אנחנו
חייבים להיות זהירים בהתנאות, אבל אנחנו עושים גם את ההתנאות
כדי להגן על הציבור. נקודה שניה, כדי להגן על הציבור אני
חושב שצריך להוסיף לסעיף הזה לא רק כדי למנוע סכנה חכופה
לשלום הציבור, בריאותו ובטיחותו, אלא; הפרעה ממשיה. מפני
שיש דברים שאנחנו נרצה למנוע, אם נניח מישהו עשה איזה מכשיר
כיעור על יד בית מגורים וזה יתחיל להפריע לילה לילה, אז זאת
לא סכנה חכופה אבל זה בהחלט הפרעה ממשיה לשכנים. ואני חושב
שגם זה עילה מספקת כדי לקצר את החקופה של ששה חודשים שמדובר
שבכלל אני תמה אם היא לא יותר מדי ארוכה, אם לא היה צריך
להעמיד אותה על שלושה חודשים.

אבל מכל מקום גם אם ישאירו ששה

חודשים, לדעתי אפשר יהיה להקטין את המועד, לא רק כשיש סכנה
חכופה, אלא אם יש הפרעה ממשיה לפרט.

נקודה נוספת בסעיף הזה, אני חושב

שצריך לציין באמצע הסעיף, כתוב; תנאים לרשיון שניתן אם ראו
הכרח בדבר לקידום. אני לא יודע מה זה הכרח, למי יש הכרח.
אני חושב שצריך לכתוב צורך. אני חושב שזה תיקון מילולי שלא
יהיה קושי.

עכשו נקודה עונה לסעיף הזה, הואיל

והסעיף הזה נותן סמכות הן לחשות הרישוי או לנותן האישור שזה

שלושה ארבעה משרדים, אני חושב שבאיזה מקום צריך לקבוע שתייה
פרוצדורה אחידה כדי שלא כל אחד ימציא לו את הפטנט איך
הוא יוריד את התנאים הנוספים. ולכן כדאי היה להדגיש פה
כאיזה מקום שהדבר יעשה בפרוצדורה כללית ומאוחדת לגבי כל
אחד ואחד. אולי כדאי ששר הפנים יתקין תקנות בענין הזה.

תמונת מצב:
אני רוצה להודיע בזאת שביום
ג' הבא בשעה 8.30 מתחילים
בדיון של המשך לחקיקה הזאת. כל המוזמנים כאן מתבקשים לבוא.
אני מבקש את חברי בן-ציון קשה למלא את מקומי כי אי עדר
מהישיבה.

סיום הישיבה בשעה 11.00